

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 485/2016-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Oskarom Chnápkom, Komenského 3, Banská Bystrica a advokátom Mgr. Dávidom Štefankom, Kutlíková 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1, ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1, ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015 v spojení s postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Tp 152/2015 pri rozhodovaní o návrhu na nahradenie väzby peňažnou zárukou a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou

namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1, ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1, ods. 3 (pravdepodobne podľa čl. 6 ods. 3 písm. b a c, pozn.) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) v spojení s postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Tp 152/2015 pri rozhodovaní o návrhu na nahradenie väzby peňažnou zárukou.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej jednotky finančnej polície, Expozitúry Západ v Nitre pod ČVS: PPZ-629/NKA-FP-ZA-2013 zo 14. mája 2014 bolo proti sťažovateľke vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu podľa § 223 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 5 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b), písm. i) Trestného zákona. Uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tp 38/2014 zo 16. mája 2014 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 25/2014 z 26. mája 2014 bola sťažovateľka vzatá do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Okresný súd svojím ďalším uznesením sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015 zamietol žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby. Okresný súd v uznesení sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015 rozhodol okrem zamietnutia žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby, aj o tom, že nenahrádza väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka a neprijíma ani písomný sľub sťažovateľky a mení dôvody väzby sťažovateľky len na dôvod preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015 rozhodol o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky voči uzneseniu okresného súdu sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015 a zároveň neprijal peňažnú záruku ponúknutú JUDr. Oskarom Zacharom, ako prostriedok nahradzujúci väzbu sťažovateľky. V ostatnom podala sťažovateľka sťažnosť ústavnému súdu.

3. Sťažovateľka v podanej sťažnosti nachádza porušenie svojich označených práv v dvoch rovinách.

3.1. V prvej rovine svojej argumentácie namieta postup okresného súdu a krajského súdu v sťažnostnom konaní, ktorým o ponúknuť peňažnej záruke JUDr. Ondreja Zachara, ako prostriedku spôsobilého potenciálne nahradiť väzbu sťažovateľky, nerozhodol okresný súd, ale len krajský súd na neverejnom zasadnutí bez vypočutia sťažovateľky, jej obhajcu ako aj samotného poskytovateľa peňažnej záruky. Podľa názoru sťažovateľky *„Konaním Okresného súdu Nitra a Krajského súdu v Nitre o žiadosti sťažovateľky o nahradenie jej väzobného stíhania prijatím peňažnej záruky bola sťažovateľka ukrátená na svojich právach o možnosť preskúmania rozhodnutia nadriadeným súdom a zároveň nebolo o jej žiadosti rozhodnuté riadnym postupom v súlade s § 81 Trestného poriadku. Sťažovateľka má za to, že na takýto postup nemali konajúce súdy žiaden zákonný dôvod a Okresnému súdu Nitra nič nebránilo vtom, aby o žiadosti sťažovateľky zo dňa 09.10.2015 sám rozhodol v súlade s § 81 ods. 1 Trestného poriadku. Takýmto konaním boli porušené práva sťažovateľky garantované čl. 17 ods. 2, ods. 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj práva sťažovateľky garantované Dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd čl. 5 ods 4 a čl. 6 ods. 1...“.*

3.2. V druhej rovine svojej argumentácie sťažovateľka poukazuje na to, že *„... Krajský súd v Nitre napriek tomu, že nebol príslušný na rozhodnutie v I. stupni o žiadosti sťažovateľky o nahradenie väzby peňažnou zárukou, rozhodoval na neverejnom zasadnutí o sťažnosti sťažovateľky a zároveň o ponúknuť peňažnej záruke, na ktorom nebol prítomný ani obhajca ani sama obvinená - sťažovateľka. To, že o sťažnosti sťažovateľky bolo krajským súdom rozhodnuté v neprítomnosti obhajcu a sťažovateľky na neverejnom zasadnutí je v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku. Porušením práv sťažovateľky v danom prípade je aj tá skutočnosť, že krajský súd rozhodoval v jej neprítomnosti aj o jej žiadosti o nahradenie väzby peňažnou zárukou.“.*

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol :

1. *Základné práva [REDAKOVANÉ], ..., a to právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, právo na osobnú slobodu zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp.zn. 33 Tp 152/2015 a postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 75/2015 porušené boli.*

2. *Uznesenie Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tpo 75/2015 zo dňa 29.10.2015 v časti výroku II. zrušuje a vec vracia na Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.*

3. *Okresnému súdu Nitra a Krajskému súdu v Nitre ukladá spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia, za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR... “.*

5. V písomnom doplnení podanej ústavnej sťažnosti, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 20. januára 2016 sťažovateľka zopakovala svoju už prezentovanú argumentáciu pričom akcentovala to, že jej „... nebolo umožnené sa v konaní vyjadriť k ponúkanej záruke a k tejto nebola vypočutá ani osoba JUDr. Ondreja Zachara ako osoba ponúkajúca peňažnú záruku. JUDr. Zachara nebol o termíne rozhodovania ani len upovedomený a preto sa nemohol ani len bližšie vyjadriť k ponúkanej záruke a ani nemohol byť poučený o všetkých náležitostiach ponúkanej záruky (kontakt na túto osobu súd mal k dispozícii).“. Ďalej zdôraznila, že... nikdy nežiadala súd, či už okresný alebo krajský v tomto rozhodovaní, aby nebola prítomná na rozhodovaní o návrhu na nahradenie jej väzby. V tomto smere bolo významným spôsobom porušené jej právo na obhajobu a na osobné vypočutie pri rozhodovaní o väzbe.“. Záverom dodala, že „Krajský súd tým, že o návrhu na nahradenie väzby rozhodoval na neverejnom zasadnutí, a teda obvinenej neposkytol možnosť zúčastniť sa konania pred súdom a osobne sa vyjadriť k dôvodom daných návrhov a tiež tým, že o návrhu na nahradenie väzby rozhodoval ako orgán druhého stupňa, sťažovateľke odopretá možnosť dvojinštancnosti konania a prirodzene aj právo

na obhajobu, ktoré je bezpochyby jedným z najdôležitejších práv obvineného v rámci trestného konania. “.

6. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd „... *prijal sťažnosť na ďalšie konanie, a následne rozhodol vo veci samej Nálezom tak, ako navrhuje advokát JUDr. Oskar Chnápok vo svojom návrhu, s tým doplnením, že Ústavný súd SR vysloví aj porušenie (okrem už uvedených v Ústavnej sťažnosti podanej JUDr. Oskarom Chnápkom) nasledovných práv sťažovateľky:*

Základné právo sťažovateľky na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní pod sp. zn.: pod sp. zn. 33 Tk 152/2015 v spojení s postupom Krajského súdu v Nitre v konaní 4 Tpo/75/2015 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tpo 75/2015 zo dňa 29.10.2015 porušené bolo.

Základné právo sťažovateľky na vysporiadanie sa s argumentáciou spochybňujúcou zákonnosť ďalšieho trvania väzby podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní pod sp. zn. 33Tk/152/2015 v spojení s postupom Krajského súdu v Nitre v konaní 4Tpo/75/2015 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4Tpo/75/2015 zo dňa 29.10.2015 porušené bolo.

Základné právo sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 48 ods. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní pod sp. zn. 33Tk/152/2015 v spojení s postupom Krajského súdu v Nitre v konaní 4Tpo/75/2015 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4Tpo/75/2015 zo dňa 29.10.2015 porušené bolo.

Základné právo sťažovateľky na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní pod sp. zn. 33Tk/152/2015 v spojení s postupom s postupom Krajského súdu v Nitre v konaní 4Tpo/75/2015 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4Tpo/75/2015 zo dňa 29.10.2015 porušené bolo.

V ostatnom zotrávam na sťažnosti podanej JUDr. Oskarom Chnápkom v celom rozsahu a rovnako požadujem, aby Ústavný súd SR zrušil Uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4 Tpo/75/2015 zo dňa 29.10.2015 v časti výroku II. a vec vrátil Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.“

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

9. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo

slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

III.

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1, ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 a ods. 3 dohovoru

10. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces a zásadne sa teda nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (III. ÚS 272/03, II. ÚS 15/05, IV. ÚS 65/05, I. ÚS 256/07). Procesné pravidlá týkajúce sa skúmania dôvodnosti ďalšieho trvania väzby sú *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere rešpektuje prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom, kde dohovor odkazuje primárne na vnútroštátne

právne predpisy a upravuje povinnosť dodržiavať ich hmotnoprávne aj procesné právne normy a požaduje, aby zbavenie slobody jednotlivca nebolo arbitrárne (čl. 5 ods. 1 dohovoru), ďalej chráni právo jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu, a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným priet'ahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru). Zároveň chráni právo jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene (čl. 5 ods. 4 dohovoru) [rozsudok ESĽP de Wilde at al v. Belgicko z 18. 6. 1971, AČ. 12, bod 65, bod 67, body 71– 77 etc., ako aj novšia judikatúra Khudoyorov v. Rusko, rozsudok ESĽP č. 6847/02 z 8. 11. 2005, body 124 – 125, 172 – 174 a 193; Öcalan v. Turecko, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 12. 5. 2005, body 83 – 84 a bod 103; Khudobin v. Rusko, č. 59696/00, rozsudok ESĽP z 26. 10. 2006, body 103 a 115].

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd poznamenáva, že s prihliadnutím na svoju judikatúru už opakovane konštatoval (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, II. ÚS 151/09, IV. ÚS 397/2010), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

14. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva... b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby, c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu... .

15. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (bod 11 a 13) teda vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v súvislosti s konaním o žiadosti o prepustenie z väzby čl. 5 ods. 4 dohovoru, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, pričom obsahom týchto garancií je aj právo na obhajobu vo svojom vyjadrení v čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru a ako také je obsiahnuté už v čl. 17 ústavy, resp. v čl. 5 ods. 4 dohovoru. Inými slovami, pri väzobných konaniach vníma ústavný súd právo na obhajobu ako súčasť práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy v spojení aj s čl. 5 ods. 3, resp. 5 ods. 4 dohovoru a v prípade zistenia porušenia práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru pristúpi k vysloveniu jeho porušenia prostredníctvom čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 3, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru.

16. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

17. Právo na nestranný súd (ktorého súčasťou môže byť aj právo na zákonného sudcu) je obsiahnuté nielen v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj v čl. 5 ods. 4 dohovoru, keďže pojem „súd“ tu musí mať rovnaký význam ako v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z tých istých dôvodov treba právo na zákonného sudcu/nestranného sudcu považovať aj za súčasť čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy v prípadoch, keď súd rozhoduje o väzbe. Právo na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy sa naproti tomu vzťahuje na konanie vo veci samej.

Pri skúmaní dôvodnosti väzby je právo na zákonného sudcu súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy (I. ÚS 794/2014). Pri zbytočných priet'ahoch týkajúcich sa väzby sa môže podľa ústavy porušiť iba právo obvineného, ktoré súvisí s jeho osobnou slobodou podľa čl. 17 ústavy, konkrétne čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré zakotvujú požiadavku rýchlosti konania vo väzobných veciach, a teda čl. 48 ods. 2 ústavy sa taktiež nevzťahuje na rozhodovanie súdu o žiadostiach osoby nachádzajúcej sa vo väzbe (III. ÚS 227/03, III. ÚS 149/04, I. ÚS 315/2010).

18. Z vyššie uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd, podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosť sťažovateľky pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1, ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. b) a c) dohovoru z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, nakoľko tieto články nemajú príčinné uplatnenie v okolnostiach sťažovateľkinho väzobného stíhania, ktoré boli predmetom rozhodovania krajského súdu v jeho uznesení sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015.

19. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09) teda vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. V dôsledku uvedeného ústavný súd podrobil ústavnému prieskumu sťažovateľkou napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015 len vo vzťahu k ňou namietanému čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

IV.

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu

20. Krajský súd v uznesení sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015 v podstatnom uviedol:

«Nadriadený súd v rámci svojej prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne zistil, že aj v súčasnom štádiu trestného stíhania sú u obvinenej dané a pretrvávajú dôvody väzby tzv. preventívnej v zmysle ustanovenia § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku a jej prepustením na slobodu by hrozilo zmarenie účelu trestného stíhania, pričom v danom prípade nie sú splnené ani zákonné podmienky pre nahradenie väzby písomným sľubom obvinenej a tiež ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Existencia tejto dôvodnej obavy je u obvinenej opodstatnená aj tými skutočnosťami, ktoré v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol súd prvého stupňa, rovnako ako (a zvlášť) aj tými, ktoré sú obsiahnuté v odôvodneniach skorších uznesení nadriadeného súdu v posudzovanej veci z 16.05.2014 sp.zn. 4Tpo/25/2014, z 04.08.2014 sp.zn. 4Tpo/50/2014, z 11.12.2014 sp.zn. 4Tpo/78/2014, z 14.05.2015 sp.zn. 4Tpo/38/2015 a ostatne z 06.07.2015 sp.zn. 4Tpo/52/2015, na ktoré všetky nadriadený súd iba ako na zákonu zodpovedajúce a doposiaľ vykonanými dôkazmi opodstatnené poukazuje, nepovažujúc za potrebné, ani spresniť a to aj preto, že obvinená v písomných odôvodneniach ňou proti napadnutému uzneseniu podanej sťažnosti, opäť neuviedla v tomto smere žiadne relevantné ani skutočnosti a okolnosti, ani právne úvahy.

Nadriadený súd záverom konštatuje, že o žiadosti obvinenej o prepustenie z väzby na slobodu bolo zo strany súdu prvého stupňa rozhodované s osobitným urýchlením, samozrejme s ohľadom na rozsiahlosť predmetného vyšetrovacieho spisu, skutočnosť, že ide o skupinovú trestnú vec, v ktorej štyria obvinení sú väzobné stíhaní.

K námietke obvinenej, že súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní nevychádzal z aplikácie Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nadriadený súd považuje za potrebné uviesť, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o väzbe obvinenej dôsledne rešpektuje článok 5 odsek 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd

a realizuje jej právo chránené týmto článkom tak, že realizuje v konaní vnútroštátne právo pri rozhodovaní o väzbe, koná plynulo a bez prietahov v súlade s právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreným v jeho nálezoach.

Nadriadený súd len pripomína, že konanie súdov je limitované len zákonom; súdy rozhodujú v súlade so zákonom a podľa konkrétnych ustanovení pre konkrétny prípad.

Pokiaľ ide o námietku obvinenej, že súd prvého stupňa neodôvodnil, aké výnimočné okolnosti mal na mysli (ktoré v jej prípade nezistil), ktoré by odôvodňovali jej prepustenie z väzby na slobodu, nadriadený súd si dovoľuje upriamiť pozornosť sťažovateľky ako aj príslušného obhajcu vytykajúceho na č. l. 9 napadnutého uznesenia (na celú stranu) vecne a jasne odôvodnil nezistenie výnimočných okolností (ktorých zistenie pri obzvlášť závažnom zločine zákon vyslovene vyžaduje) (!), a za daného stavu nenahradil (a ani nemohol) väzbu u obvinenej ponúknutými náhradnými inštitútmi (§ 80 písmeno b/, písmeno c/ Trestného poriadku).

Podľa § 193 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutkové zistenia a právne úvahy, nadriadený súd nezistil žiadny dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia a na iné rozhodnutie o väzbe obvinenej v jej prospech, preto za I. tohto uznesenia sťažnosť obvinenej podľa § 193 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

Ďalším písomným podaním doručeným súdu prvého stupňa 14.10.2015 obhajca obvinenej JUDr. Oskar Chnápko predložil žiadosť obvinenej o nahradenie väzby v zmysle § 81 Trestného poriadku a jednak ponuku JUDr. Ondreja Zachara ako fyzickej osoby na zloženie peňažnej záruky vo výške 100.000,- eur, ktorým prostriedkom navrhla nahradiť väzbu v prejednávanej veci. Prílohou predmetnej žiadosti jej aj súhlas obvinenej so zložením peňažnej záruky.

Obvinená vyjadrila presvedčenie, že prípadné prijatie navrhovanej peňažnej záruky je dostatočným prostriedkom, že by v prípade pobytu na slobode nepokračovala v údajnej trestnej činnosti. Mala za to, že je potrebné prihliadnúť aj na to, že doposiaľ nebola súdne trestaná, do obmedzenia osobnej slobody mala stále bydlisko, neskrývala sa, nebola iniciátorom poistných konaní, nedisponuje žiadnym majetkom, ktorý by jej objektívne umožňoval páchať trestnú činnosť, je osoby staršieho veku, vyšetrovanie je z pohľadu orgánov činných v trestnom konaní ukončené, a preto nie je ďalšie trvanie obmedzenia

osobnej slobody v tomto štádiu trestného konania opodstatnené a účel je možné dosiahnuť aj inými miernejšími prostriedkami, ktorými je možné väzbu nahradiť.

Žiadala s prihliadnutím na uvedené výnimočné okolnosti nahradiť jej väzbu ponúknutou peňažnou zárukou.

Nadriadený súd obdobne ako ani súd prvého stupňa nezistil v posudzovanom prípade u obvinenej splnenie výnimočných okolností v zmysle § 80 odsek 2 veta posledná Trestného poriadku za účelom nahradenia jej väzby, preto za II. tohto uznesenia podľa § 81 odsek 1 Trestného poriadku neprijal peňažnú záruku ponúknutú JUDr. Ondrejom Zacharom.

Nadriadený súd podotýka, že výnimočné okolnosti prípadu sa posudzujú z hľadiska pomerov páchatel'a a určitých okolností prípadu. Pomermi páchatel'a treba rozumieť okolnosti týkajúce sa osoby páchatel'a, jeho osobných a rodinných pomerov, ktoré nesúvisia so spáchaním trestného činu, a existujú v čase rozhodnutia. Pri posudzovaní osoby páchatel'a sa pozornosť venuje najmä celému jeho predchádzajúcemu životu (vek, recidíva, postoj k spáchanému trestnému činu a pod.).

Argumenty obvinenej o splnení mimoriadnych - výnimočných okolnostiach prípadu sú len jej subjektívnymi úvahami, pretože vzhľadom na povahu a okolnosti prípadu, no najmä negatívny postoj k spáchanému trestnému činu, skutočnosť, že osoba obvinenej je v súčasnej dobe trestne stíhaná pre obdobnú trestnú činnosť (na ktorú skutočnosť je potrebné prihliadať z hľadiska hodnotenia jej osoby) zjavne neumožňujú vyslovenie záveru o splnení tzv. výnimočných okolností prípadu, pričom z tohto pohľadu je irelevantné, v akom štádiu je trestné konanie.

Záverom nadriadený súd považuje vo všeobecnosti za potrebné uviesť, že súd má podľa Trestného poriadku k dispozícii viaceré prostriedky na ponechanie obvineného na slobode alebo prepustenie z väzby na slobodu, a to záruku, sľub, dohľad (§ 80) alebo peňažnú záruku (§ 81). Tieto prostriedky nahrádzajúce väzbu sú len možnosťami, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody.»

21. Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015 s uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015, považoval ústavný súd za potrebné uviesť aj podstatnú časť z tohto rozhodnutia:

«Po dôkladnom oboznámení sa s obsahom jednotlivých žiadostí obvinených, po preštudovaní aktuálneho vyšetrovacieho spisu a pripojených spisov Okresného súdu

Nitra týkajúcich sa predchádzajúceho rozhodovania súdu o väzbe obvinených, najmä vedených pod sp. zn. 33Tp/38/2014, 33Tp/126/2014, 33Tp/13/2015, 33Tp/107/2015 a ďalších, po preskúmaní návrhu prokurátora a zistení jeho stanoviska a stanoviska obhajcov, dospel súd k záveru, že návrhu prokurátora vo vzťahu ku zmene dôvodov väzby je možné v plnom rozsahu vyhovieť, pričom súčasne je tak možné čiastočne vyhovieť aj žiadostiam oboch obvinených. Avšak, súd tiež dospel k záveru, že žiadostiam obvinených v ich zostávajúcej časti vyhovieť možné nie je.

Súd k uvedenému záveru dospel po zistení, že aj v tomto štádiu trestného konania, kedy je už vyšetrovanie skončené, zostáva vo veci nezmenené, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, tento má znaky obzvlášť závažného zločinu poisťovacieho podvodu podľa § 223 odsek 1, odsek 3 písmeno c), odsek 5 písmeno a) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písmeno b), písmeno i) Trestného zákona a iné, a stále sú dané dôvody na podozrenie, že ho spáchali obvinení ako členovia organizovanej skupiny, čo všetko aj naďalej vyplýva zo zadovážených dôkazov.

Súd tak mohol znova konštatovať už skôr zistené skutočnosti, ktoré uvádzal vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, že množstvo a kvalita dôkazov sa počas priebehu vykonávania dokazovania v prípravnom konaní oproti počiatočnému štádiu zosilnili a že vo veci doposiaľ nebol produkovaný žiadny taký dôkaz, ktorý by svojim charakterom bol spôsobilý vyvrátiť dôvodnosť podozrenia voči týmto obvineným. Na rozdiel od subjektívneho vnímania týchto skutočností obvinenými, súd aj naďalej konštatuje, že v priebehu vykonávania mimoriadne rozsiahleho dokazovania v prípravnom konaní, sa dôvodnosť podozrenia nezoslabovala, ale práve naopak, zosilňovala.

Súd tiež nemenne zotrúva na závere, že vo vzťahu ani k jednému z týchto obvinených neprišlo ku zmene ohľadne pretrvávania dôvodnej obavy z pokračovania v páchaní trestnej činnosti pre prípad, že by boli prepustení na slobodu (tzv. preventívna väzba), nakoľko zostávajú zachované doposiaľ zistené skutočnosti, že k páchaniu vyšetrovanej trestnej činnosti malo prichádzať po dlhší čas, a to vo veľkom rozsahu (!). Bez významu stále nie je ani motív jej páchania, ktorým mal byť finančný profit, čo celkom logicky vyplýva práve z rozsahu škody, ktorá mala byť protiprávnym konaním obvinených spôsobená.

Tieto skutočnosti boli už súdom viackrát vyslovené a niet žiadneho dôvodu, aby súd napriek postupujúcemu času vo vzťahu k nim zmenil názor, alebo aby nepoužil predmetnú

argumentáciu opakovane aj pri tomto rozhodnutí o žiadostiach obvinených, pretože tieto dôvody zostávajú v čase rozhodovania súdu plne zachované.

Okrem uvedeného, súd už zaujal stanovisko vo vzťahu k zisteniu dôvodov tzv. preventívnej väzby a vyčerpávajúco odôvodňoval a uvádzal, že sa v prejednávanom prípade s poukazom na všetky vyššie uvádzané skutočnosti jedná o jej učebnicový prípad. Ani plynutie času výkonu väzby nie je spôsobilé vyvrátiť dôvodnú obavu z pokračovania v páchaní trestnej činnosti, pokiaľ bolo už v počiatočnom štádiu trestného konania zistené, že obvinení svojim protiprávnym, vysoko organizovaným a premysleným konaním, realizovaným po dlhší čas, mali prispievať k zvyšovaniu úspechu, ktorý zamýšľali dosiahnuť.

Ide o také faktory, ktoré sa ani plynutím času nezoslabujú, ale práve naopak, pri zohľadnení situácie, že obaja obvinení čelia trestným stíhaniam aj v iných závažných veciach, dôvodnú obavu zvyšujú.

...

Súd ďalej zistil, že skutočnosti, ktoré odôvodňovali vzatie obvinených do väzby sa v tomto štádiu trestného konania významne zmenili vo vzťahu k pretrvávaniu dôvodu tzv. kolúzneho väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno b) Trestného poriadku, nakoľko v prípade oboch obvinených už prišlo k realizácii ich práva na oboznámenie sa s výsledkami vyšetrovania, resp. k preštudovaniu vyšetrovacieho spisu. Z toho podľa názoru súdu nepochybne vyplýva, že na účely ďalšieho priebehu trestného konania už nie je daná dôvodná obava z takeého konania obvinených, ktorým by mohli reálne ovplyvniť niektorého zo spoluobvinených, svedkov alebo iných osôb vystupujúcich v tomto trestnom konaní v niektorej z procesných pozícií ako ani reálne mať možnosť iným spôsobom mariť objasňovanie skutočností dôležitých pre trestné stíhanie, a to práve pre poznatok, že toto je vo vzťahu k obom obvineným už preukázateľne ukončené v súvislosti s vykonávaním dokazovania v prípravnom konaní. Doposiaľ tomu tak nebolo, najmä nie v štádiu, kedy súd naposledy rozhodoval o väzbe obvinených (26.06.2015), kedy bol daný len predpoklad ukončenia vyšetrovania v prípravnom konaní, čo sa nateraz nepochybne už zmenilo.

V dôsledku vyššie konštatovaných skutočností preto súd vyhovel návrhu prokurátora a pre ďalšie štádium trestného konania rozhodol o vypustení väzobného dôvodu spočívajúceho v obave predpokladanej v § 71 odsek 1 písmeno b) Trestného poriadku.

Všetky takto rozpísané dôvody boli podkladom pre prijatie záveru, že žiadostiam obvinených bolo možné vyhovieť len sčasti a všetky uvedené úvahy súdu sú zároveň podkladom pre vyslovenie záveru, že vo veci nie sú splnené tzv. výnimočné okolnosti, ktorých splnenie zákon vyžaduje pre prípady nahradenia väzby vo veciach kvalifikovaných ako obzvlášť závažný zločin.

Z tohto dôvodu preto súd neprijal ani písomné sľuby obvinených, pretože je presvedčený, že pre absenciu výnimočných okolností väzbu nie je možné nahradiť ich prijatím a ani žiadnym iným zákonom predpokladaným a prípustným spôsobom, teda ani nariadením dohľadu probačného a mediačného úradníka.

Pokiaľ išlo rozhodnutie súdu týkajúce sa prijatia záveru, že väzbu obvineným nie je možné nahradiť, čo vyvodil z absencie výnimočných okolností, považuje súd za potrebné doplniť, že argumentácia obvinenej, vzťahujúca sa na charakteristiku jej osoby (doposiaľ netrestaná, osoba vyššieho veku) ako aj na aktuálnu životnú situáciu jej vnuka, maloletého Johna Zorka, je nespôsobilá umožniť prijať opačný záver. Doterajšia bezúhonnosť a ani vek obvinenej nie sú jedinými faktormi, ktoré utvárajú celkový obraz o osobe obvinenej. Súd tak nemôže neprihliadať na fakt, že v prípade obvinenej sa nejedná o výnimočný exces, teda akési mimoriadne vybočenie z obvyklého spôsobu života, a to práve z dôvodu, že táto je preukázateľne trestne stíhaná aj pre iné trestné činy, ktorých sa mala dopustiť a ktoré sú si svojim charakterom podobné, ak nie rovnaké. Súd v nadväznosti na uvedené zdôrazňuje, že pri posudzovaní týchto skutočností sa nejedná o porušenie zásady prezumpcie neviny (ako sa obvinená opakovane mylne domnieva a na čo opakovane poukazuje), ale ide o komplexné posudzovanie a vyhodnocovanie jej osoby, čo je súd povinný preverovať a zisťovať vo vzťahu k danosti výnimočných okolností.

...

Ako súd už skôr konštatoval, výnimočné okolnosti nespočívajú ani v posudzovaní samotného prípadu a na tomto závere nie je spôsobilá nič zmeniť ani tá skutočnosť, že vyšetrowanie trestného činu, pre ktorý sú obaja obvinení trestne stíhaní, je toho času už ukončené.

Súd znova pripomína, že si dôkladne plní povinnosť v súvislosti s rozhodovaním o väzbe a prihliada na všetky okolnosti prípadu a skúma aj osoby obvinených a ich pomery, rešpektuje zásadu prezumpcie neviny a aplikuje tiež zásadu primeranosti a zdržanlivosti, teda nečakajúc na návrhy obvinených sám skúma a vyhodnocuje, či v konkrétnom

individuálnom prípade väzobne stíhaných obvinených je alebo nie je možné dosiahnuť účel väzby, ktorej dôvody sú dané, aj iným spôsobom, ktorý Trestný poriadok pripúšťa. Po starostlivom uvážení súd dospel k záveru, že vzhľadom na osobu oboch obvinených a okolnosti prípadu nie je možné ich väzbu nahradiť.

Podľa názoru súdu verejný záujem na obmedzení ich osobnej slobody výrazne prevažuje nad ich právom na osobnú slobodu, ktoré je im zaručované Ústavou Slovenskej republiky.

K jednotlivým argumentom oboch obvinených, obsiahnutých v ich početných žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu, považoval súd za potrebné zaujať stanovisko a z tohto dôvodu nad rámec už uvedeného doplnia, že považuje za absolútne neprijateľné tvrdenia, že pri rozhodovaní o väzbe obvinených prišlo zo strany súdu k porušeniu zásady prezumpcie nevinny. K porušeniu tejto zásady by prišlo za predpokladu, že by rozhodnutia tunajšieho súdu obsahovali alebo odrážali myšlienku, že sú obvinení vinní, a to bez toho, aby im bola vina preukázaná zákonným spôsobom. Na tieto účely preto nie je vôbec podstatné, či by sa sporná formulácia objavila vo výroku rozhodnutia alebo len v jeho odôvodňujúcej časti, avšak v prejednávanej veci sa tak doposiaľ nikdy nestalo. Je preto nevyhnutné dôrazne rozlišovať a vnímať podstatný rozdiel medzi vyslovením výlučne len podozrenia, že sa obvinení mali dopustiť trestného činu a jasným konštatovaním, že sa ho obvinení dopustili.

Rešpektovanie zásady zdržanlivosti a primeranosti nie je v danom prípade nijako porušené ani s ohľadom na právo obvinených na súkromný a rodinný život. Súčasťou práva väzňa na rešpektovanie rodinného života je skutočnosť, že štátne orgány mu umožnia a v prípade potreby aj pomôžu udržiavať styky s jeho blízkou rodinou v rámci väzenského režimu.

Okrem toho, rozhodnutia súdu o väzbe sa nepochybne vyznačujú rešpektovaním zásady zdržanlivosti a proporcionality aj na základe toho, že splňajú všetky podmienky prípustnosti zásahu súdu do práva obvinených na osobnú slobodu, ako aj práva na rodinný život a súkromie. K zásahu dochádza od momentu ich vzatia do väzby na základe zákona (čím je splnená podmienka legality), na účely dosiahnutia zabezpečenia ich osôb pre úkony trestného konania a na účely predchádzania trestnej činnosti (čím je splnená podmienka legitimacy) a zároveň je tento zásah nevyhnutný v demokratickej spoločnosti (čím je splnená podmienka proporcionality). Konkrétne k podmienke proporcionality a najmä k námietkam

obvinených, že v tomto štádiu trestného konania už nemôže prevažovať verejný záujem na ich väznení nad ich ústavným právom na osobnú slobodu, súd dodáva, že naliehavá spoločenská potreba na ich väznení spočíva v tom, že sledovaný verejný záujem je natolko závažný, že prevažuje nad záujmami obvinených na nezasahovaní do ich práv. Súd teda aj v týchto súvislostiach starostlivo posudzuje, že čím intenzívnejší je zásah (obmedzenie osobnej slobody sprevádzané obmedzeniami na rodinnom a súkromnom živote) do čím dôležitejšieho záujmu obvineného (právo na osobnú slobodu a právo na súkromie a rodinný život), tým dôležitejší musí byť sledovaný cieľ pre spoločnosť. Okolnosti prejednávaného prípadu nepochybne umožňujú prijať záver, že spôsob, akým mal byť prejednávaný trestný čin vykonaný, dĺžka času, po ktorý mal byť trestný čin páchaný a tiež rozsah škody, ktorá mala byť trestným činom spôsobená, odôvodňujú naliehavý spoločenský záujem na objasnení tohto trestného činu a tiež záujem spoločnosti na zamedzení v možnom pokračovaní v páchaní trestnej činnosti u obvinených, ktorých osobné pomery obavu z takého pokračovania zakladajú, odrážajúc všetky súdom už skôr podrobne uvedené konkrétne skutočnosti.

Pokiaľ išlo o výhrady obvinených k odôvodneniu rozhodnutí súdu, spočívajúce v opakovaní „stereotypných formulácií“, súd poznamenáva, že v každom jednotlivom doposiaľ účinenom rozhodnutí o väzbe obvinených bolo v plnom rozsahu dodržané právo obvinených na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, tzn. že obvinení dostali v odôvodnení rozhodnutí primeranú odpoveď na všetky svoje návrhy, argumenty a námietky a všetky rozhodnutia súdu boli zárukou, že výkon spravodlivosti nebol a nie je arbitrárny ani neprehľadný a obvinení mali vždy právo podať proti rozhodnutiam opravný prostriedok. Za potrebné však považuje súd tiež uviesť, že právo obvineného na odôvodnenie súdneho rozhodnutia nie je právom absolútnym, čo inými slovami znamená, že ho nie je možné chápať tak, že súd musí reagovať na každý jeden argument obvineného. Rozsah povinnosti súdu odôvodniť svoje rozhodnutie sa totižto môže odlišovať v závislosti od povahy rozhodnutia, a preto pokiaľ súd zreteľne a vyčerpávajúco uviedol, na základe čoho považoval a považuje formálne a materiálne podmienky väzby za splnené, dané alebo pretrvávajúce, nemožno namietat' porušenia práva obvinených v nimi naznačenom smere. Tieto skutočnosti vyplývajú aj z rozhodnutí nadriadeného sťažnostného súdu.

Navyše, súd dopĺňa, že pokiaľ o väzbe obvinených v období od mája 2014 do septembra 2015 rozhodoval už viac ako 20-krát, nie je celkom samozrejme možné

spravodlivo požadovať a ani očakávať, že odôvodnenie jeho rozhodnutí nebude poznačené opakovaním určitých nevyhnutných formulácií, najmä nie v prípade, keď sa konkrétne skutočnosti odôvodňujúce trvanie väzby žiadnym spôsobom nezmenili. Je preto nanajvýš neprimerané a zjavne nevhodné poukazovať na stereotypnosť použitých formulácií.

Nad rámec odôvodnenia rozhodnutia považuje súd za potrebné opätovne zdôrazniť, že vyjadrenia obhajcov obvinených sú v rozpore so zákonom v tej časti, v ktorej obhajcovia konštatujú, že doterajšia väzba obvinených im bola dostatočnou výstrahou a mala by byť dostačujúca aj z hľadiska ponaučenia obvinených. Takéto vyjadrenia považuje súd za neprípustné s poukazom na neopomenuteľnú skutočnosť, že väzba nie je a nesmie byť trestom, nemá mať prevýchovný charakter a ani sa jej výkonom nemá dosahovať náprava páchatela, pretože je v zmysle platného právneho poriadku aj naďalej len fakultatívnym zaisťovacím inštitútom a o danosti alebo o pretrvávaní zistených väzobných dôvodov musí súd rozhodovať aj po zohľadnení zásady primeranosti a zdržanlivosti práve vzhľadom na charakter tohto zaisťovacieho inštitútu.

Vzhľadom na všetky konštatované zistenia a s poukazom na to, že u obvinených sú stále dané ako materiálne tak aj formálne dôvody väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku a u obvineného aj podľa § 71 odsek 1 písmeno a) Trestného poriadku a ich prepustením na slobodu by hrozilo zmarenie účelu trestného konania, súd výrokom I. uznesenia žiadosť obvinenej o prepustenie z väzby na slobodu zamietol s tým, že pre nesplnenie podmienok pre nahradenie väzby túto ani nenahradil prijatím písomného sľubu ani dohľadom probačného a mediačného úradníka a rozhodol, že po preskúmaní dôvodov väzby tieto u obvinenej už netrvajú podľa § 71 odsek 1 písmeno b) Trestného poriadku a výrokom II. uznesenia žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu zamietol s tým, že pre nesplnenie podmienok pre nahradenie väzby túto ani nenahradil prijatím písomného sľubu ani dohľadom probačného a mediačného úradníka a rozhodol, že po preskúmaní dôvodov väzby tieto u obvineného už netrvajú podľa § 71 odsek 1 písmeno b) Trestného poriadku. ... »

22. Článok 17 ods. 1 ústavy zaručuje osobnú slobodu. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas

ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

23. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09). Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre alebo proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

24. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie

do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne uspošobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02).

25. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

26. Ústavný súd už viackrát vyslovil, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (k tomu pozri okrem judikatúry ESĽP uvedenej v bode 27 aj Bozano v. Francúzsko, č. 9990/82, rozsudok ESĽP z 18. 12. 1986, bod 54; Benham v. Veľká Británia, č. 19380/92, rozsudok ESĽP z 24. 9. 1992, Herczegfalvy v. Rakúsko, rozsudok ESĽP z 11. 5. 2004, Morsink v. Holandsko, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 10. 6. 1996, bod 40; z novšej judikatúry

Stanev v. Bulharsko, č. 36760/06, rozsudok Veľkej komory ESLP zo 17. 1. 2012, bod 143; L. M. v. Slovinsko, č. 32863/05, rozsudok ESLP z 12. 6. 2014, bod 121).

27. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ako doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že:

- ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

- bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mať objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

- bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

28. Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o

a) vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby; za rozhodnutie o nevzatí do väzby sa považuje aj rozhodnutie o ponechaní obvineného na slobode pri nahradení väzby,

b) prepustení z väzby a o zamietnutí žiadosti o prepustenie obvineného z väzby; za takúto žiadosť sa považuje aj žiadosť o nahradenie väzby,

c) zmene dôvodov väzby obvineného,

d) návrhu na predĺženie lehoty väzby obvineného,

e) ponechaní obvineného vo väzbe, alebo predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní,

f) prepustení zatknutého obvineného na slobodu; za takéto rozhodnutie sa považuje aj rozhodnutie o ponechaní obvineného na slobode pri nahradení väzby.

29. Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná

a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného, a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia... .

30. Podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie, rozhodnúť o ponechaní obvineného na slobode alebo o jeho prepustení na slobodu aj vtedy, ak obvinený zložil peňažnú záruku a súd alebo sudca pre prípravné konanie ju prijme. Ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 3 písm. a) až c) alebo e), alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 4 alebo podľa § 80 ods. 3, možno peňažnú záruku prijať, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu.

31. Podľa § 81 ods. 2 Trestného poriadku s prihliadnutím na osobu a majetkové pomery obvineného alebo toho, kto za neho zloženie peňažnej záruky ponúka, povahu činu, jeho následok a iné okolnosti prípadu predseda senátu alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie

a) v rámci postupu podľa § 72 ods. 2 alebo § 302 ods. 2 opatrením určí výšku peňažnej záruky a spôsob jej zloženia a doručí opatrenie tomu, kto má peňažnú záruku zložiť, alebo

b) postupuje podľa § 72 ods. 2 alebo § 302 ods. 2 bez vydania tohto opatrenia.

32. Z čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy možno teda vyvodit' základné právo na osobnú slobodu, ako aj zásadu, že pozbaviť niekoho osobnej slobody možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ďalšie odseky čl. 17 ústavy uvádzajú konkrétne spôsoby pozbavenia, resp. obmedzenia osobnej slobody, ktoré za splnenia ustanovených podmienok sú prípustné. Jedným z týchto spôsobov je aj vzatie do väzby, resp. držanie vo väzbe v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy. Preto možno uviesť, že v prípade pozbavenia osobnej slobody vzatím do väzby, resp. držaním vo väzbe je okrem čl. 17 ods. 5 ústavy vždy dotknutý aj čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy (I. ÚS 220/04). Z hľadiska posúdenia čl. 5 ods. 4 dohovoru má osoba vo väzbe právo na preskúmanie hmotných a procesných podmienok väzby, ktoré sú určujúce pre posúdenie jej zákonnosti. Požiadavka preskúmania hmotných podmienok („*substantive requirement*“) znamená povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, ako aj prepustenie na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (napr. rozsudok vo veci Schiesser v. Švajčiarsko zo 4. 12. 1979, séria A, č. 34, bod 31). Je teda výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Tóth c. Rakúsko, 1991). Inými slovami, v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú podstatné pre „zákonnosť“ tejto väzby v zmysle dohovoru (napr. rozsudok ESĽP vo veci Brogan and Others v. Anglicko z 29. 11. 1988, séria A, č. 154 - B, bod 65, rozsudok ESĽP vo veci Jecius v. Litva, bod 100).

33. Z judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že z práva nebyť vo väzbe z iného ako zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania. V prípadoch, keď sa ústavný súd zaoberal možným porušením základného práva na osobnú slobodu v zmysle čl. 17 ústavy rozhodnutím súdu konajúceho o zákonnosti väzby, konštatoval, že otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (napr. III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05), s ktorým musí byť v súlade, vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane (pozri obdobne napr. rozsudky ESĽP vo veciach

Winterwerp v. Holandsko z 24. 10. 1979, séria A, č. 33, s. 19 – 20, bod 45 a Baranowski v. Poľsko z 28. 3. 2000, č. 28358/95, bod 51).

Inými slovami, povinnosť súdov vyplývajúca zo základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy postupovať v prípade trestného stíhania obvinenej osoby a pozbavenia jej osobnej slobody väzbou „*spôsobom, ktorý ustanoví zákon*“, vyžaduje, aby procesný postup súdu konajúceho vo veci rešpektoval nielen ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou zákona (v danom prípade predovšetkým Trestného poriadku), ale taktiež aj ustanovenia príslušných medzinárodných zmlúv, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a v zmysle čl. 7 ods. 5 a čl. 154c ods. 1 ústavy majú pred zákonom prednosť, ak poskytujú väčší štandard ochrany základných práv a slobôd.

34. Medzi základné požiadavky preskúmania zákonnosti väzby a rozhodnutia o nej v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru patria aj:

- účinná kontrola zákonnosti väzby (rozsudok ESĽP z 10. 10. 2000 vo veci Grauzinis v. Litva, č. 37 975/97),

- podstatné opatrenie, ktoré zabezpečí jedincovi procesnú spravodlivosť („*substantial measure of procedural justice*“; rozsudok ESĽP z 20. 6. 2002 vo veci Al-Nashif and others v. Bulharsko, č. 50963/99),

- vzhľadom na dramatický vplyv pozbavenia slobody na základné práva jedinca konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí v zásade spĺňať základné požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok ESĽP z 13. 2. 2001 vo veci Garcia Alva v. Nemecko, č. 23541/94), pričom princíp spravodlivosti („*fairness*“) v zmysle posledného označeného článku zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné dôvody (rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti sťažnosti z 26. 2. 2002 vo veci Bufferne v. Francúzsko, č. 54367/00),

- primeraná súdna odpoveď („*adequate judicial response*“; rozsudok ESĽP z 10. 10. 2000 vo veci Grauslys v. Litva, č. 36743/97).

35. V zmysle uvedených ústavných záruk osobnej slobody musí byť preto väzba chápaná ako výnimočný prostriedok zaistenia obvineného na účely trestného konania

v prípade zistenia skutočností ustanovených zákonom, ktoré odôvodňujú nevyhnutnosť jeho použitia v záujme včasného a náležitého objasnenia trestných činov a spravodlivého postihu ich páchatel'ov. Výnimočnosti tohto prostriedku musí zodpovedať aj jeho čas použitia tak, aby väzba nepresiahla v konkrétnom prípade s ohľadom na jeho okolnosti nevyhnutnú dobu. Súčasťou vyššie uvedených záruk je obsiahnuté aj právo samotného obvineného/obžalovaného iniciovať konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (III. ÚS 7/00 a III. ÚS 255/03, rozsudok ESĽP z 21. 12. 2000 vo veci Vodeničarov c. Slovenská republika, body 33 – 36).

36. Pokiaľ ide o výklad pojmu záruka z doterajšej judikatúry ESĽP možno vyvodiť, že má autonómny obsah, ktorý je nezávislý od terminológie používanej vo vnútroštátnom práve. Zárukou treba rozumieť akýkoľvek prostriedok prípustný podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účasť obvineného na pojednávaní. Spravidla ide o peňažnú záruku (kauciu), ale aj o iné formy záruk, napríklad odovzdanie cestovného pasu (Stögmüller c. Rakúsko z 10. 11. 1969), stanovenie povinnosti mať stále bydlisko, hlásiť sa v pravidelných intervaloch atď. Z doterajšej judikatúry ESĽP taktiež vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby. Uplatňuje sa nielen v prípade takzvanej útekovej väzby, ako by tomu nasvedčovala formulácia účelu tejto záruky (zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní), ale je možné ňou nahradiť aj väzbu realizovanú na základe iných dôvodov. V rozpore s dohovorom by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero c. Spojené kráľovstvo z 8. 2. 2000, S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. 6. 2001). Vychádzajúc nielen zo zákonnej dikcie § 80 a nasl. Trestného poriadku, ale aj napr. z nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 346/2008-39 zo 16. decembra 2008 právny poriadok Slovenskej republiky pozná štyri prostriedky nahradzujúce väzbu, pričom tri z nich sú závislé na vôli samotného obvineného alebo tretích osôb (sľub, peňažná záruka, záruka záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby) a jedna záruka nie je závislá na vôli samotného obvineného (dohľad probačného a mediačného úradníka).

37. Ústavný súd na tomto mieste považuje za potrebné zvýrazniť, že v každom jednotlivom prípade tvrdeného porušenia základného práva na osobnú slobodu je povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať aj na konkrétne okolnosti preskúmvanej veci (obdobne pozri II. ÚS 353/06, II. ÚS 142/07, II. ÚS 80/08, I. ÚS 59/2016 a pod., ale vyplýva to aj z mnohých rozhodnutí ESLP napr. Letellier proti Francúzsku, rozhodnutie z 26. 6. 1991, *Annuaire*, č. 207; Navarra proti Francúzsku, rozhodnutie z 23. 11. 1993, *Annuaire*, č. 273-B a ďalšie).

38. Po ústavnom prieskume napadnutého rozhodnutia krajského súdu (v nadväznosti na príslušnú časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015, pozn.) a vychádzajúc z citovanej judikatúry ESLP, ústavný súd konštatuje, že z jeho odôvodnenia vo vzťahu k zákonom predpokladanému ďalšiemu zotrvaníu sťažovateľky vo výkone väzby nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcim krajským súdom, vrátane právnej úpravy práva na slobodu a bezpečnosť podľa dohovoru s dôsledkom porušenia sťažovateľkou označených práv a jej ďalším nezákonným zotrvaním vo výkone preventívnej väzby. Ústavný súd teda konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatne na posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov a skutkových okolností posudzovanej veci, v dôsledku čoho sú adresné, konkrétne a vo svojich záveroch aj logické, v dôsledku čoho ich ústavný súd vníma ako legitímne a právne akceptovateľné nielen z uhla zákonnosti, ale aj ústavnosti. Zo záverov, ku ktorým dospel krajský súd pri posudzovaní podmienok ďalšieho zotrvania sťažovateľky vo väzbe v jej trestnej veci, pritom nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu a krajský súd (prihliadajúc aj k príslušnej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015, pozn.) dostatočne podrobne zdôvodnil sťažovateľkou predstreté podstatné námietky a pretrvávajúce okolnosti pozbavenia jej osobnej slobody, pričom neopomenul zdôvodniť potrebu ponechania sťažovateľky, resp. aj sťažovateľky vo väzbe poukazom na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z hľadiska materiálnej interpretácie podmienok preventívnej väzby, ktoré podrobne aj vo svojom rozhodnutí vysvetlil. Opakovanie týchto dôvodov počas trvania väzby, za predpokladu, že táto bola

počas jej trvania, podrobená niekoľkonásobnému/pravidelnému preskúmaniu súdom, nie je východiskom ich oslabenia a predpokladom vyslovenia porušenia práv podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Reagujúc na námietku sťažovateľky o tom, že *„Argumenty za prepustenie a proti nemu nesmú byť všeobecné a abstraktné, ale musia odkazovať na špecifické skutočnosti a osobné pomery danej osoby, ktoré odôvodnia jej väzbu... . Osobitne preventívna väzba nemôže byť považovaná za prostriedok všeobecnej prevencie, ale musí smerovať k zabráneniu spáchania konkrétneho trestného činu... .“*, ústavný súd poukazuje na to, že už len samotný rozsah trestnej činnosti kladenej aj sťažovateľke za vinu spočívajúcej v sedemdesiatich skutkoch majetkovej povahy páchanej minimálne na báze vysoko sofistikovaného prvku po dlhší čas so škodou presahujúcou sedemstotisíc eur vysiela dostatočne čitateľný, ba až transparentný signál pretrvávajúceho, vysoko odôvodneného podozrenia z možného pokračovania v páchaní ďalšej trestnej činnosti majetkového charakteru sťažovateľkou, ktorej doposiaľ zadokumentovaný priebeh je považovaný za učebnicový prípad. Práve tieto okolnosti sú katalyzátorom naliehavého spoločenského záujmu na objasnení tejto trestnej činnosti so záujmom na eliminácii jej páchania v budúcnosti. V kontexte konštatovaného nie je možné krajskému súdu vytknúť ani to, že neprijal peňažnú kauciu poskytnutú JUDr. Ondrejom Zacharom a to v dôsledku absencie výnimočných okolností zákonom predpokladaných, ktorých právomoc skúmať a posudzovať ich spadá do výlučnej právomoci všeobecných súdov a nie ústavného súdu. V naznačených súvislostiach ústavný súd teda považuje sťažovateľkou predstretú argumentáciu v tejto jej časti za zjavne neopodstatnenú a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmieta ňou podanú sťažnosť v tejto jej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

39. Ústavný súd ďalej poukazuje aj ku komentovanému zneniu dohovoru, z ktorého vyplýva, že *„Opakované používanie stereotypných formulácií v rozhodnutiach vnútroštátnych orgánov o prodloužení vazby vzbudzuje podozrení, že se tyto orgány dostatečně nezabývaly konkrétními okolnostmi a nereagovaly na argumenty obviněného [viz Kondratyev proti Rusku, rozsudek, 9.4.2009, č. 2450/04, § 55, Lind proti Rusku, rozsudek, 6.12.2007, č. 25664/05, bod 85]. Pokud však stejné důvody pro ponechání obviněného ve vazbě, které ESLP označil za relevantní a dostatečné, přetrvávaly po celou dobu jejího trvání a jestliže zákonnost vazby byla předmětem několikerého přezkoumání, nelze vnútroštátním soudům*

vytýkat, že se v textech svých rozhodnutí opakovaly [viz Knebl proti České republice, rozsudek, 28.10.2010, č. 20157/05, § 68]. Príslušné orgány rozhodující o vazbě sice nejsou povinny se ve svých rozhodnutích vypořádat jednotlivě s každým argumentem uplatněným obviněným nebo jeho obhájcem, měly by však reagovat adekvátním způsobem na všechny, které jsou způsobilé zpochybnit oprávněnost dalšího trvání vazby [viz např. Ignatenco proti Moldavsku, rozsudek, 8.2.2011, č. 36988/07, §78, Michalko proti Slovensku, rozsudek, 21.12.2010, č. 35377/05, bod 53]. (Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M.: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydanie: Praha: C.H.Beck 2012.)“.

Inými slovami, krajský súd (a všeobecné súdy vo všeobecnosti) rozhodujúci o ďalšom trvaní väzby nie je povinný detailne odpovedať na každý argument sťažovateľa uvedený v sťažnosti, avšak je povinný vysporiadať so skutočnosťami a argumentmi, ktoré sú spôsobilé spochybníť existenciu podmienok nevyhnutných pre zákonnosť pozbavenia slobody, resp. ďalšieho držania sťažovateľa vo väzbe (porov. Nikolova v. Bulharsko, č. 31195/96, rozsudok Veľkej komory ESLP z 25. 3. 1999, bod 61; Ilgar Mammadov v. Azerbajdžan, č. 15172/13, rozsudok ESLP z 22. 5. 2014, bod 114).), pričom tejto svojej povinnosti sa zastal aj krajský súd vo svojom napadnutom rozhodnutí.

40. Z komentovaného znenia dohovoru ďalej vyplýva, že „... ESLP pripouští, že obviněný nemusí být slyšen v řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí o návrhu na přezkoumání zákonnosti vazby ve smyslu čl. 5 ods. 4 EÚSL, jsou-li kumulativně splněny dvě podmínky : a) obviněný byl slyšen soudem při rozhodování o tomto návrhu, přičemž od takového slyšení uplynula doba maximálně v řádu týdnů..., b) obviněný mohl podat nový návrh v řízení, o němž by byl slyšen (... ve věci Rahbar-Pagard ESLP stačilo, že stěžovatelka mohla znovu podat návrh na propuštění z vazby, o kterém by bylo v prvním stupni opět rozhodnuto po jejím slyšení) [srov. nicméně např. Gaidjurgis proti Litvě, rozhodnutí, 16.1.2001, č. 49098/99, oddíl 4, a Jankauskas proti Litvě, rozhodnutí, 16.12.2003, č. 59304/00, oddíl 4,... , srov. též globální přístup ke všem vazebním řízením v dané věci, uplatněný v rozsudku Depa proti Polsku, 12.12.2006, č. 62324/00 bod 48, nebo Sorokin proti Rusku, rozsudek, 30. 7. 2009, č. 7739/06, body 78-84 ... . (Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M.: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydanie: Praha: C.H.Beck 2012, str. 542.)].“.

41. Ani z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 318/06, IV. ÚS 45/08), ani z judikatúry EŠLP nevyplýva, že v konaní o väzbe musí byť sťažovateľ osobne vypočutý na oboch stupňoch konania. Rešpektovanie práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru vyžaduje, aby v priebehu väzby obvineného bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci periodickej súdnej kontroly väzby (v rámci konaní spadajúcich pod režim čl. 5 ods. 4 dohovoru) v primeraných (t. j. relatívne krátkych) časových intervaloch. Osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom je nevyhnutná vždy, keď to vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyžaduje povaha skutočností (tvrdení a skutkových okolností), ktoré majú byť predmetom posúdenia súdom, alebo ak vzhľadom na procesnú situáciu a povahu prerokúvaných skutočností je zabezpečenie osobnej prítomnosti obvineného nevyhnutným predpokladom rešpektovania kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní (III. ÚS 34/07, III. ÚS 226/07).

42. Ústavný súd v ďalšom konštatuje/poukazuje na to, že v prvom rade je všeobecný súd povinný poskytnúť ochranu základným práva a slobodám sťažovateľa, ale na druhej strane nemožno bagatelizovať význam, podstatu a zmysel obhajoby, v rámci ktorej sa obvinený obhajuje sám alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Ak takéhoto obhajcu má alebo ho musí mať, je potom jeho úlohou obhajovať práva obvineného čo najúčinnnejším spôsobom, pod ktorým treba bez pochyb rozumieť aj aktívny prístup obhajcu pri obhajovaní jeho záujmov, ako aj starostlivosť obhajcu zameranú na to, aby boli náležite a včas objasnené skutočnosti, ktoré vinu obvineného vyvracajú alebo ju zmierňujú [§ 44 ods. 1 Trestného poriadku (IV. ÚS 482/2011)]. Spôsob obrany sťažovateľa a taktika jeho obhajoby nemôže byť v prípade jej neúspechu (aj v dôsledku oneskoreného uplatnenia) pričítaná na vrub súdu, ktorý koná v súlade so zákonom (IV. ÚS 217/2013).

43. Z povinností advokáta [vyplývajúcich z § 18 ods. 2 a § 21 písm. e) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“)] vyplýva, že nesie zodpovednosť za spôsob výkonu obhajoby svojho mandanta v konaní pred súdom, a to nielen v rovine zvolenej „taktiky“ obhajoby, ale aj jej samotného výkonu, resp. nesie zodpovednosť aj v podobe opomenutia konkrétnych úkonov

právnej pomoci, ku ktorým je zmocnený zákonom alebo poverený mandantom. Uvedený záver potvrdzuje aj komentované znenie dohovoru, z ktorého vyplýva, že „Z nezávislosti advokacie na štátu vyplýva, že vedení obhajoby je ve své podstatě záležitostí mezi obviněným a jeho klientem, ať už mu byl obhájce přidělen v rámci právní pomoci nebo si jej platí klient sám. Čl. 6 odst. 3 písm. c) nutí příslušné státní orgány zasáhnout pouze tehdy, jestliže nedostatky na straně ustanoveného obhájce vyjdou najevo anebo jestliže jsou o nich jakýmkoli jiným způsobem informovány [Kamasinski proti Rakousku, rozsudek 19. 12. 1989, č. 9783/82, bod 65]. Totéž platí i pro obhájce zvoleného obviněným [Imbrioscia, bod 41]. (Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M.: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání: Praha: C.H.Beck 2012.)“.

44. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka predložila návrh na nahradenie väzby peňažnou zárukou až v priebehu sťažnostného konania, po tom, ako okresný súd rozhodol o jej žiadosti o prepustenie z väzby svojím uznesením sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015. Rozhodovacia činnosť krajského súdu v tomto smere bola podmienená doplnením sťažnosti podanej sťažovateľkou o nový/d'alší návrh na nahradenie väzby a to poskytnutím peňažnej záruky. Z ústavnoprávneho pohľadu bolo povinnosťou krajského súdu vyjadriť sa k podanej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015, ako aj k novému/d'alšiemu návrhu na nahradenie väzby a to peňažnou zárukou, tak ako mu táto povinnosť vyplýva aj napr. z nálezů ústavného súdu č. k. IV. ÚS 227/09-27 zo 7. augusta 2009. Ak sťažovateľka v súčasnosti so svojím obhajcom (a obhajcom zastupujúcich d'alších spoluobžalovaných, pozn.) predložila návrh na nahradenie väzby d'alším prostriedkom až v sťažnostnom konaní, mala si byť vedomá tej skutočnosti, že rozhodovať o ňom bude až krajský súd v sťažnostnom konaní, pričom zo žiadnych sťažovateľkou predstretých okolností jej veci nevyplýva, že tak nemohla učiniť skôr, už v rámci svojej žiadosti o prepustenie z väzby. Ústavný súd už v podobných situáciách judikoval (upozornil), že obvinený sa má v záujme ochrany svojich práv a osobnej slobody snažiť ovplyvniť rozhodnutie o väzbe svojou argumentáciou ešte pred jeho vynesení (III. ÚS 227/03). Zo zákonnej dikcie § 302 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva fakultatívna možnosť, nie obligatórna zákonom uložená povinnosť, predsedu senátu odvolacieho súdu uskutočniť neverejnú zasadnutie za prítomnosti sťažovateľa ako obvineného a jeho obhajcu.

Ústavný súd by sa k tejto možnosti priklonil napr. vtedy, ak by v okolnostiach posudzovanej veci nebola sťažovateľka vypočutá ani pred prvoinštančným súdnym orgánom ku skutočnostiam, na ktoré ju ako obvinenú treba vypočuť, alebo za situácie, ak by pred rozhodnutím odvolacieho súdu vyšli najavo nové, dosiaľ nepoznané skutočnosti a obvinená výslovne na svojom výsluchu k týmto okolnostiam trvala z dôvodu, že sú významné pre rozhodnutie súdu k otázke jej zotrvania vo väzbe (IV. ÚS 290/07). K takému záveru krajský súd nedospel a naopak skonštatoval, že neprijal peňažnú záruku z dôvodu nezistenia výnimočných okolností veci, ktoré by jej prijatie odôvodnili.

Inými slovami, ústavný súd vníma sťažovateľkou predložený návrh na nahradenie väzby peňažnou zárukou až v sťažnostnom konaní ako súčasť jej žiadosti o prepustenie z väzby, o ktorej rozhodol okresný súd svojím uznesením sp. zn. 33 Tp 152/2015 z 25. septembra 2015 z čoho vyplýva, že povinnosťou rozhodnúť o nej spadalo do kompetencie krajského súdu rozhodujúceho v sťažnostnom konaní. Túto povinnosť si krajský súd v uznesení sp. zn. 4 Tpo 75/2015 z 29. októbra 2015 splnil. Nezanedbateľnou skutočnosťou je aj samotný fakt, že okolnosti sťažovateľkinho väzobného stíhania sú predmetom mnohonásobného skúmania všeobecnými súdmi (celkovo od mája 2014 do septembra 2015 už viac ako 20-krát, pozn.) a to v pravidelných intervaloch, keď sťažovateľka môže ďalšiu svoju žiadosť o prepustenie z väzby podporiť aj poskytnutím peňažnej záruky. Z vyššie uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd, podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti sťažovateľky aj v tejto jej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

45. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016